

RE-FORMATIO

Nedfaret til dødsriget
Ikon
Museet i Novgorod

2/1974

PÅSKELØRDAG

AF PASTOR J. E. M. HANSEN, HADERSLEV

LØRDAG er ugens syvende dag. Den dag, som først blev givet som hviledag. Således bestemte Gud jo i kærlig omsorg for menneskene: i seks dage arbejdets velsignede glæde, på den syvende dag hvilens velsignelse. På samme måde var det for Gud selv. "På den syvende dag fuldendte Gud det værk, Han havde udført, og Han hvilede på den syvende dag".

"Dag, som Naadens Gerning kroner,
Frelserværkets Hviledag".

Dette blev Påskelørdag.

For kristne skal hver lørdag være en "helligaften". I særlig grad aftenerne før de store højtider. Men Påskelørdag er ikke kun dagen før Påskedag. Påskelørdag er dagen imellem. Mellem Langfredag og Påskesøndag. Mellem jordefærd og opstandelse. Dagen minder os om trosbekendelsens led: "nedfaret til dødsriget". Den-
ne mindelse skal styrke og trøste os.

I ældre tid brugte man tit vendingen: et afsjælet legeme. Hermed udtrykte man, at sjælen ikke dør med legemet. I dødsøjeblikket går sjælen andetsteds hen. Hvorhen? Vi kan ikke lade det gådefyldte spørgsmål ligge. Vi søger et svar. Svaret er: Dødsriget.

"For os Han i Gravens Dyb steg ned,
Han gik til de døde Rige".

Dette er i overensstemmelse med Kirkens hellige tro. Der er et dødsrige. Geografisk kan vi ikke placere det på noget landkort. Fordi det er "åndernes rige", og vi kender kun de jordiske steder. Men vi véd, at dødsriget er et sted. Simpelthen, fordi vor Herre gik til dødsriget.

Hvad vi poetisk kalder Herrens "store hviledag", er kun hviledag for legemet. Jesus "hvilede" ikke i de døde Rige. Stærkt siges det i Grundtvigs vældige gen-
digtning:

"I Kvæld blev der banket paa Dødsrigets Port,
saa dunderer den rullende Torden:
Herolden var stærk og Hans Budskab fuld stort,
thi lyttede alt under Jorden".

Ja, dette er også Bibelens klare udsagn: Jesus Kristus prædikede for ånderne, som var i forvaring. Ikke desto mindre har dét som næsten alt andet været betvivlet. Meget omvist var engang nævnte led af trosbekendelsen. Derfor sagde Grundtvig så kraftigt:

"Thi er det paa Jord nu en Saligheds-Sag:
Guds Søn haver Helvede gjæstet!

(Notabene: "Helvede" her lig "Dødsrige")

I jordelivet forkyndte vor Herre Jesus evangeliet for de levende. Påskelørdag forkyndte han det for de døde. Jesus hvilede ikke. Også i dødsriget arbejdede Han for sjæles frelse. Dette er Skriftens ord. Så står det urokkelig fast. Hvor må vi være lykkelige derover! Når vi tror på Guds kærlighed, er det da også utroligt, at Han skulle slippe os i døden.

Legemet skal dø. Det er en Langfredagssmerte. Sjælen skal leve videre i døds-

VIRRING-KONVENTET 1974 27.~29. MAJ

Mandag den 27. maj

- 15.00 Non i Virring kirke. Velkomst ved sognepræsten.
Indkvartering og afregning for konventet.
- 17.00 Vesper i Virring kirke.
- 18.00 Middag.
- 20.00 Foredrag v/father Humphry Whistler, Mirfield, England: Den angli-
kanske kirke og det engelske folk. - Father Whistler vil herunder
orientere om den karismatiske bevægelse.
Aftenbøn i Virring kirke.

Tirsdag den 28. maj

- 8.00 Højmesse i Essenbæk kirke. Prædikant: Pastor Hakon Bojsen, Silke-
borg.
- 9.45 Morgenmad, Hamlets Kro.
- 10.30 Aktuell orientering v/sognepræst lic. theol. Jørgen Glenthøj, Borum.
- 12.30 Frokost, Hamlets Kro.
- 14.45 Non i Virring kirke.
- 15.00 Generalkapitel.
- 17.00 Procession - vesper m/prædiken v/sognepræst V. Vestenaa, Sejerslev.
- 18.00 Middag, Hamlets Kro.
- 20.00 "Aldeles efter Jesu Kristi egen indstiftelse". Forhandling.
Indl. v/sognepræst H. O. Okkels, Hygum, sognepræst A. Studsgård,
Skarrild, sognepræst Poul Ulsdal, Hemmet.
Aftenbøn i Virring kirke.

Onsdag den 29. maj

- 8.00 Messe i Virring kirke. Prædikant: Sognepræst Hakon Svane, Årup.
- 9.30 Morgenmad, Hamlets Kro.
- 10.30 "Rette Guds og Jesu Kristi tjenere". Forhandling.
Indl. v/sognepræst Knud Christensen, Frederikssund.
- 12.30 Frokost, Hamlets Kro.

*

Priser: Mødeafgift 25,- kr. - 2 dages madpension 100,- kr.

Værelser for overnatning: Auning kro, tlf. (06) 48 30 13, 8963 Auning.
Ørsted hotel, tlf. (06) 48 80 66, 8950 Ørsted.
Div. Randers-hoteller. Man sørger selv for
bestilling!

Medbring alba/korskjorte, stola, tidebog/antifonale.

Tilmelding: Senest 21. maj til sognepræst H. C. Christensen, Agri,
8420 Knebel, tlf. (06) 36 55 39.

riget – dét er Påskelørdag for os. Og engang skal sjæl og nyskabt legeme forenes – dette er vor Påskeglæde.

Dødens adskillelse er dybt vemodig. Vi græder. Men i sorgen skal vi huske, at Jesu vej gik gennem dødsriget. Også dér skulle Hans frelserhånd være. Så er vore døde ikke alene. De er stadig Gud nær. De sover ikke. De lever ikke en tom skyggetilværelse. De lever under Guds omsorg. De modnes i troen, de vokser, de heliges.

Kun set med støvøjne er det som en hviledag. Men derfor er vi stille. Påskelørdag føler vi, at Herren er borte fra jorden. I stilheden er vi dog forventningsfyldte; for Herren kommer til os i morgen! Derfor er søndag kristnes hviledag. Ikke mindst Påske søndag! Amen!

I den redegørelse, som biskop Erik Jensen har offentliggjort på baggrund af den af biskoppen rejste sag mod pastor Frank Nør, Emmersbæk, og samtalerne mellem dem, ser man, at biskoppen har forsøgt at "tale pastor Nør til rette" ved hjælp af Mark. 10, 13-16. Pastor Nør mener ikke, at denne henvisning forandrer noget i hans stillingtagen.

Læs dette in mente flg. uddrag af pastor Børge Riisgaards prædiken d. 13/1 1974 i Harboøre og Engbjerg kirker:

EVANGELIEFORKYNDELSE AF DÅBEN

AF PASTOR BØRGE RIISGAARD, HARBOØRE

TEKSTEN (Mark. 10, 13-16) handler hverken om dåb eller barnedåb, og heller ikke om en særlig barnevelsignelse. Den forkynder os Jesu holdning til børnene og dermed alle små mennesker, at han vil tage sig af os, og derfor kan vi roligt komme til ham. Han afviser ikke de små, heller ikke vort lille menneske.

Men der er vist ingen tvivl om, at man huskede denne lille episode blandt de første kristne, ikke kun fordi den sagde noget om Jesus og alle små, men fordi den kastede lys ind over den barnedåbspraksis, som allerede i apostolisk tid var begyndt i kristne menigheder. Teksten var, skønt den ikke handler om dåb, med til at give dækning for barnedåbens praksis for kristne hjem. Det er grunden til, at vi har denne tekst stående i vor kirkes dåbsritual.

Vi kan derfor ikke høre denne tekst uden at høre barnedåben med. Barnedåben er virkelig for en kirke og for den enkelte af os en kostelig ting, som vi skal skønne højt på og stærkt værne. Ingen anden handling forkynder og virkeliggør så stærkt som denne, at Gud har elsket os først, og at vort ganske liv beror på Guds kærlighed i Jesus Kristus, som skænkes os uforskyldt og ufortjent – helt ubetinget af nåde.

Men vi gør også klogt i at lade denne tekst kaste lys ind over vor barnedåb, ikke mindst da, når vi har gjort denne tekst til dåbstekst; lys, ikke over oldkirkens praksis, men over folkekirkens praksis med barnedåb.

Det er sagt os, at alle små mennesker, børn som voksne, frit kan komme til Jesus. Vi er ventet af ham; vi er endda indbudt til at komme; vi må komme med vort eget lille menneske, og vi skal vide, at vi er hjerteligt velkomne, for Han elsker os af hjertet.

Men ingen kommer til Jesus blot for at sige goddag til ham – og derpå gå sin egen vej. Gudsriget hører alle små til, siger Jesus, for Jeg giver dem det. Gudsriget er Mig selv. Skal alle små derfor høre Gudsriget til, får det til følge, at de må høre mig til og følge mig efter – ikke eengang, men eengang for alle og for altid.

Der bør at være åben vej til Guds ubetingede nåde, og barnedåben er en forunderlig vej til Guds nåde, som dér frit og helt skænkes os. Men Guds nåde er Kristus selv, og Guds nåde skænkes ikke pro forma eller som formel, men som et livets fællesskab med Jesus selv; derfor modtager vi hans korstegn og døbes til hans død og opstandelse. Dåben både forkynder og virkeliggør således, at der er åben vej til Ham, som selv er Vejen. Men en vej er til for at gå den. Derfor kommer vi også i dåben til at tilhøre Kristus, for at vi i tro skal følge ham efter.

Dåben er ikke, som mange desværre forestiller sig den, en eengangsceremoni, som vi kan forlange for at få vore børn kristnede, som det er gammel tradition i vort land. Dåben er noget mere end sådan en højtidelig navneceremoni, som vi hurtigt kan blive færdige med.

Dåben er indgangs-sakramentet. Dåben betyder, at vi enten bæres til eller kommer til Kristus for, resten af livet og med hele vort liv, at høre ham til. Vi bliver sat ind på Vejen, men naturligvis for at vi skal gå Vejen. Vi kommer til Ham, men for at vi skal blive i Ham.

Vor tekst siger nøjagtigt det samme som et andet kendt ord af Jesus: "Kom hid til mig, alle I, som er trætte og tyngede af byrder, og jeg vil give jer hvile. Tag mit åg på jer og lær af mig, thi jeg er sagtmød og ydmyg af hjertet" (Math. 11, 28 f.). Derfor må vi også i lyset af vor tekst forstå, at barnedåb giver ingen mening, om man vil komme til Jesus, men derimod ikke lære ham at kende og lære af ham. Det går ikke, om vi vil komme til dåben, men derimod ikke til Jesus; eller for et syns skyld komme til Jesus, men derefter skyndsomst tage børnene bort fra Jesus eller Jesus fra dem. Hvem er det så, som hindrer? Det er den, som ikke selv bliver ved at gå med børnene og sig selv til Jesus; som muligvis direkte eller indirekte hindrer dem i selv at gå; som ikke vil påtage sig at lære de små Jesus at kende gennem fortælling og gudstjeneste, og som bevidst undlader at lære dem at bede, selv den Herrens bøn, som de også fik som dåbsgave.

Dåben er en fri vej til Jesus, Guds godhed, ubetinget af nogen værdighed hos os. Men den både forudsætter og får til følge, at vi vil gå den Vej, som Jesus selv er, og som dåben sætter os ind på og i gang med.

Dåben skænker os den Jesus, som er "mit liv i live". Skulle så ikke det at leve være os Kristus – hans nådes Ord og kærligheds gave (Bibel, prædiken og nadver)? Kan der være dåb i vort liv, om vi siger eller mener: Kristus? – aldrig i livet!

Dåben selv betinger sig således, at Gudsordet må møde os. Sker det ikke, og må det ikke ske, hvordan skal det så gå til, at vi "under kors med ærlig hu, Troen og Dåben forene" (D. S. 280, v. 3)?

RE-FORMATIO NR. 1/1974

Det er i et enkelt tilfælde konstateret, at der mangler nogle sider. Skulle der imidlertid være flere, som har modtaget et eksemplar af den art, bedes man henvende sig til bladets ekspedition, som derefter vil råde bod på fejlen.

PÅSKENAT

AF PASTOR OLE FR. STJERNFELT, TÅRNBY

DEN ugentlige Herrens Dag og de aarlige Fester Paaske og Pinse er Grundlaget for Kirkens gudstjenstlige Kalender, og Fejringen af dem stammer sandsynligvis fra Apostlene af. Ja, de første kristne Slægtled maa direkte gennem de store Begivenheder "i hine Dage" have overtaget Paasken og Pinsen fra den gamle Pagt. Ligesom dér var Paasken (der betyder "Overgang") en natlig Fest.

OLDKIRKELIG PAASKENAT

Den holdtes fra Lørdag Aften til Søndag Morgen. Den indledtes med, at Degnen (= Menighedstjeneren i vor autoriserede Bibeloversættelse) velsignede Lamperne. Saa holdtes Synaxen (d. v. s. Forsamlingen = Formessen), den Tjeneste, der ligesom Synagogens bestaar af en Række bibelske Læsninger med Sange imellem. Omkring Aar 200 – og noget tyder paa, længe før – var disse Læsestykker taget fra Profeten Hoseas Kap. 6 (med Verset "Om to Dage gør Han os levende, rejser os op den tredje; da lever vi for Hans Aasyn") og fra 2. Mosebog Kap. 12 (om Paaskelammet). Disse Texter blev i øvrigt i det fjerde Aarhundrede flyttet til Langfredag, hvor de i den Romerske Messebog er bevaret lige til vor egen Tid. Af Evangeliet læste man efter Johannes om Herrens Død og Opstandelse, helt fra Forhøret for Pilatus til Slutningen af Johannes's Opstandelsesberetning, hvor der er en Hentydning til Himmelfarten ("Jeg farer op til min Fader og Eders Fader"). Efter Biskoppens Prædiken fulgte den højtidelige Daab og Konfirmation af nye kristne, og disse tog derpaa for første Gang som nye Lemmer paa Kristus Del i Hans Bøn og Offertjeneste, ved, at de sammen med alle de troende var med i Forbønnen og i Paaske-Eukaristien (d. v. s. Taksigelsen = den hellige Nadver).

Denne oldkirkelige Paaskenat adskiller sig fra vor Paaske ved ikke at begrænse sig til en Ihukommelse af Jesu Opstandelses historiske Begivenhed. Den er snarere en "Forløsningens Liturgi", der under eet fremstiller hele Udfrielsen fra Synd og Død og aabenbarer Livet og Opstandelsen i Kristus. Paaske er Overgangen til det nye, det evige Liv. Denne den kommende Verden tilkendegives i hele Fortsættelsen i de 50 Dage, der følger indtil Pinse (= Pentecostes, som betyder den halvtredsindstyvende Dag. – Jævnfør i øvrigt, at den græske Kirke har en særlig Bog, der rummer Gudstjenesterne i Tiden fra Paaske til Pinse, og som kaldes Pentekostarion). Den oldkirkelige Paaskefejring er en storslaaet Helhedsfunktion af Forløsningen i Kristus: De kristnes Genfødsel til et levende Haab ved Jesu Kristi Opstandelse fra de døde. Hele Sct. Peters første Brev Kap. 1-3 viser en overraskende Overensstemmelse med disse Motiver, ja i en saadan Grad, at det maa antages at være en apokalyptisk Prædiken for nydøbte ved en Paaskenatsfejring i det første Aarhundrede. Netop det, at Daaben blev henlagt til denne Nat, bidrager i høj Grad til at give den sit Præg. Og dette skete i en saadan Udstrækning, at Daab uden for Paasken (samt supplerende ogsaa Pinsen og Aabenbarelsen) kun foretoges i Tilfælde af Livsfare (f. Ex. Martyrium). I Daaben overføres Kristi Død og Opstandelse paa hans Brødre og Søstre (Rom. 6, 3-4), og denne fuldføres ved, at den Aand, der oprejste Jesus fra de døde, tager Bolig i dem (Rom. 8, 11). Dette sker ved den Handling, vi nu kalder Konfirmation: Haandspaalæggelse ved Biskoppen (Ap. G. 8, 14-17) og Salvelse (2. Kor. 1, 21-22; 1. Johs. 2, 27). Vi skal vogte os for at vige uden om at tage saadanne Udtryk i de hellige Skrifter bogstaveligt; dertil er Overensstemmelsen med senere universel Tradition for slaende. Og hvad der er Formaålet med at kristnes ved denne Dobbeltindvielse, det træder tydeligt frem i Paaskegudstjenesten: At kom-

me hen og leve det nye Liv, forenet med Kristus og hele hans Kirke, og med overstrømmende Glæde at give sig hen i Kristi, det sande Paaskelams, Døds og Opstandelses Hemmelighed. Altsaa, Delagtigheden i Kristi Legeme og Blod danner det Højdepunkt, der fuldender dette gradvist stigende vidunderlige Gudstjenesteforløb. I øvrigt kunde endda Præstevielser indføjes under Eukaristien, i Forlængelse af Daab og Konfirmation.

SCT. CYRILLUS AF JERUSALEM

I det fjerde Aarhundrede blev de gamle Læsestykker erstattet af en ny og meget længere Serie Profetier, der begynder lige fra Det gamle Testaments første Side og fortsætter med de mest paafaldende Forbilleder paa Paaskemysteriet, ikke mindst Overgangen over Det røde Hav. Den Skik at læse disse Profetier bredte sig fra Jerusalem af, hvor de var indført af Sct. Cyrillus af Jerusalem, som var Biskop dér c. 349-86. Denne Mand har i det hele taget øvet stor Indflydelse paa den kristne Gudstjenestes Udvikling. I hans Bispestad gjorde der sig det enestaaende Forhold gældende, at man dér havde de hellige Steder, hvor Herrens Paaske Begivenheder havde udspillet sig her paa Jorden. Derfor blev det naturligt og berigende at fejre de forskellige Gudstjenester netop paa hver sit eget Sted. Som de vigtigste Steder havde man Lidelsesstedet (= Golgatha) og Opstandelsesstedet, over hvilke Kejser Konstantin lod rejse skønne Kirkebygninger, og som den Dag i Dag begge indgaar i Den helige Gravsk Kirke. Paa denne Maade udvikledes hele Den stille Uge med hver Dags og Steds gudstjenstlige Genoplevelse af Frelsens store Begivenheder lige fra Lasarus's Opvækkelser til Opstandelsen. Men – dette smukke System giver en ikke ringe Forskydning i Opfattelsen af Paaskens Karakter. De mange Tjenester bliver en Række Ihukommelser af historiske Enkeltbegivenheder. Naar Lidelsen ihukommes Langfredag, adskilles denne fra Opstandelsen. Tilbage for Paaskenatten bliver da det, at Jesus stod op af Graven i Joseph af Arimatæas Have. Dermed træder Tanken paa Kristi Komme i Herlighed tilbage. Altsaa, den gamle Opfattelse af Paasken som hele Frelsesværkets Liturgi trues af Opløsning. Og dog – forekommer det mig ved en nærmere Gennemgang af de overleverede Ritualer – disse dengang nye Lag – og saadanne blev efterhaanden mange – har ikke fjernet de gamle Lag. Saa længe man har Blik for baade Helhed og Detaljer, kan de forskelligartede Elementer fungere smukt sammen. Og det har man, saa længe man handler i den samme Aand. Siden omkring Aar 1300 har vi i den vestlige Kristenhed lidt meget under Problemer i saa Henseende. Man er kommet med en for Ritualer fremmed Indstilling og har i stigende Grad ladet denne herske over hint. Hvor ofte ser man ikke paa Billeder, i Bønner og i Prædikener, ja i Opfattelsen af den hellige Nadver, hvordan det betones, at Kristus har forsonet os ved sin Død, medens Hans Opstandelse saa at sige ikke nævnes. Og endnu mindre fatter man, at de, som har modtaget Daaben, er gjort delagtige i "den kommende Verdens Kræfter". Disse Sager er meget aktuelle; skal vi atter komme paa rette Spor, maa vi indleve os i netop den Arv, som i Kirken er overleveret ikke mindst i dens uforstyrrede Gudstjenesteritus, der uden Tvivl – efter Herrens Løfte – er baade Virkning af og Virkested for Helligaandens Inspiration. Og hvor Paaskenatten virkelig fejres, har denne stadig sit uomiskendelige Præg af altomfattende Kristusbegivenhed, fra Skabelsen af og til Herrens Triumf over Døden og Udfrielse af Sit Folk og til Hans Komme i Herlighed.

Jerusalem-Serien af Profetier forekommer, helt eller delvist, i saa godt som alle Paaskefejringer siden Sct. Cyrillus. Denne brugte ogsaa, efter Daaben, at føre de nydøbte hen til Opstandelsesstedet til Bøn. I den store Kirke (Golgatha) fulgte derpaa (som Etherias Beskrivelse vel maa forstaaes) Synaxen med Paaskeevangeliet og endelig "Offeret", d. v. s. den hellige Nadver. Til sidst gik man under Sang igen til Opstandelsesstedet, hvor man holdt Bøn, og Biskoppen paa Ny bragte Offeret.

DEN GAMLE BYZANTINSKE PAASKENAT

Jeg vil nu gennemgaa Paaskevigilien – som den kaldes (Vigilie = Vaagenat) – i dens klassiske Skikkelse, som den har bestaaet i langt over tusinde Aar. Først i den østlige, byzantinske Ritus. Her begynder Paaskevigilien med Vesper (Aftentjeningen). Efter de bibelske Psalmer gaar Præsten som sædvanlig, bærende Røgelse, ind til Alteret, og der synges den gamle Hymne ved Lampernes Tænding: "Du muntre Lys af den hellige Herlighed hos den u dødelige Fader, den himmelske, hellige, salige, Jesu Kriste! Da vi er naaet til Solens Nedgang og har set Aftenskæret, lovsynger vi Gud, Faderen, Sønnen og Helligaanden. Værdigt er det, at Du til alle Tider lovsynges med rene Stemmer, Guds Søn, som giver Liv; derfor herliggør Universet Dig". – Vi mærker ved denne Hymne et Præg fra de ældste kristne Tider, at man om Aftenen priser Kristus som Verdens Lys, hvorfor Aftensangen ogsaa kaldtes for Lystænding. Straks derefter begynder det, vi i vestlige Tidebønner vilde kalde Matutin, nemlig Serien af Profetier. I Matutin har vi jo stadigvæk Synaxens Grundtræk med en Række Læsninger, oftest tre. Den Psalmodi, der i daglig Matutin gaar forud for disse, har sin Oprindelse i Klostrene, og det, at denne ikke findes heller i den vestlige Paaskevigilie, er Vidnesbyrd om Vigiliens oprindelige Præg. I byzantinsk Ritus læses stadig hele 15 Profetier. Den sidste af disse er om Daniel i Løvekulen (et tydeligt og meget brugt Forbillede paa Nedfarten til Dødsriget og Opstandelsen), og den efterfølges af de tre Ynglinges Sang med det stadigt gentagne Omkvæd: "Lovsyng Herren og ophøj Ham i al Evighed". Efter dette skulde Daaben have fundet Sted; for Profetierne er jo samtidig den sidste Forberedelse af Daabskandidaterne. Men nu til Dags udelades dette, og man gaar straks videre til Liturgien (= Messen). I Begyndelsen af denne synges netop Verset "Alle I, som er døbt til Kristus, har iført Eder Kristus". Epistelen er Rom. 6, 3-11, og Evangeliet hele Matth. Kap. 28, altsaa sluttende med Herrens Ord: "Mig er given al Magt i Himelen og paa Jorden Og se, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende". At man ikke kun læser Beretningen om den tomme Grav, turde være et Vidnesbyrd om den gamle, mere omfattende og sammenhængende Paaske-Forstaaelse. Det samme vidner Fortsættelsen om, hvor man bruger Basilios-Liturgien, den gamle Taksigelsesbøn, der paa de fleste Dage i byzantinsk Ritus er erstattet af Johannes Chrysostomos-Liturgien. Ved den store Indgang (hvor de hellige Gaver bæres frem til Alteret) synger man ogsaa denne Dag en meget gammel Hymne fra Jacobs-Liturgien: "Lad alt Kød tie og staa i Frygt og Skælven uden nogen Tanke paa det jordiske. Thi se: Kongernes Konge og Herrernes Herre, Kristus, vor Gud, kommer at ofres og gives som Føde til Sine troende; foran Ham gaar Englenes Kor med Herredømmer og Magter, de mangeøjede Keruber og de seksvingede Serafer, som tilhyller deres Ansigt og synger Hymnen: Halleluja".

DEN NYE BYZANTINSKE PAASKENAT

Men efterhaanden som man ikke længere holdt Daaben i Paaskevigilien, førte dette til en meget stor Forkortelse af Tjenestens Varighed, og for alligevel at kunne tilbringe hele den hellige Nat i Bøn, tilføjede man en Række nyere Dele. Dette var i al Fald nødvendigt i Klostrene, hvor Daab sjældent kunde forekomme. Blandt disse nyere Tilføjelser er en Oplæsning af hele Apostlenes Gerninger, og især den moderne Paaskemorgentjeneste, der til sidst har taget den oldkirkelige Vigilies Plads, saa at denne i orthodoxe Kirker nu gerne forudgribes paa Paaskelørdags Formiddag – men den holdes altsaa. Den nye Paaske-Morgentjeneste er dannet efter Forbilledet af den sædvanlige byzantinske Morgentjeneste, hvoraf en vigtig Del, kaldet Canon, omfatter otte eller ni Lovsange fra Skriften – det samme Træk, som i vestlig Tradition findes i Laudes, hvor den fjerde af de fem traditionelle Psalmer altid er en af disse Lovsange, og hvor Sakarias's Lovsang ogsaa synges. Byzantinerne har

desuden ogsaa Marias Lovsang i Morgentjenesten, og da de ikke fordeler Lovsangene paa de enkelte Ugedage, har de hver Dag ni Lovsange, dog saaledes, at de for det meste ikke mere synger disses egen Text, men en Række Troparier (svarende til Antifoner, egentlig indskudte Refrains), som er kirkelige Digtninger paa Grundlag af de bibelske Lovsange og med Henblik paa indeværende Dags særlige Fejring. Som man ser, et højt udviklet System, der omfatter et enormt Materiale af kristelige Bønner og Betragtninger. Ved Paaskefejringen handler disse naturligvis om Kristi Opstandelse, og disse Sæt af de ni Oder (som de kaldes) udgør Hovedstammen i Paaskenatsfejringen. Selv om dennes Ritual historisk set er en langt senere Frembringelse end den gamle Paaskevigilie, udgør den en af den byzantinske Gudstjenestes Perler, og den fejres, mindst ligesom Juleaften hos os, under en mægtig Tilstrømning af Mennesker, klædt i deres bedste Tøj. Et gribende Øjeblik er det, naar Sangen tager sin Begyndelse: "Din Opstandelse, Kriste, Frelser, lovsynger Englene i Himlene, og os paa Jorden regne Du værdige til at lovprise Dig af et rent Hjerter". Medens dette synges, foretager Gejstligheden en Procession omkring Kirken, der ikke mindst i Rusland før Revolutionen udsmykkedes som et overmaade storslaaet Triumftog. Nu, da Kremles 1600 Klokker ikke længere kan faa Lov at lyde til Ære for Kristi Opstandelse, selv nu samles store og tavse Mængder omkring Moskvas Kirker, et egentligt endnu stærkere Vidnesbyrd om Kristi Sejr over Ondskabens Magter. Efter Paaskeevangeliet følger Paaskens stadigt gentagne Troparion: "Kristus er opstanden fra de døde; ved Døden har Han besejret Døden, og alle dem i Gravene har Han skænket Livet". Først nu, efter de indledende Bønner, træder man ind i den fuldt oplyste Kirke, og den omtalte Række af Oder synges, udstraaende den altomfattende Glæde, der udgaar fra Herrens Paaske. Ved denne Tjeneste fornemmes i særlig Grad den for byzantinsk Liturgi typiske Manifestation af Himlen paa Jorden. Laudespsalmerne (Ps. 148-150) følger, med Opstandelsesomkvæd. Medens Paasketroparier gentages, kysser man først Evangeliebogen og Præsten, og derefter udveksler alle Paaskekysset, medens man siger: "Kristus er opstanden!" og svarer: "Ja, sandelig, Han er opstanden". Og Fredskysset ikke blot antydes, som i vestlig Ritus, men man kysser virkelig, paa begge Kinder (men ikke paa Munden!). Endelig læses Sct. Johannes Chrysostomos's berømte Paaskeprædiken, og Bønsafdelingen slutter Morgentjenesten. Men hastigt efter følger Paaskedagens Liturgi, efter Sct. Johannes Chrysostomos, med Evangeliet fra Johannesprologen (som vi er vant til at have Juledag). – Derfor, tager man paa Ferie i Grækenland i Paasken, maa man vide, at denne uforglemmelige Begivenhed finder Sted ikke Paaskedags Formiddag, men allerede om Natten.

DEN GAMLE ROMERSKE PAASKENAT

Nu gaar vi over til at behandle vestlig, romersk Ritus, som jo vor danske Arv direkte udspringer fra. I sin traditionelle Skikkelse indledes Paaskevigilien her med Ildens og Paaskelysets Indvielse, som foregaar uden for Kirkedøren. Derpaa træder man ind i den helt mørke Kirke. Præsten bærer – i øvrigt lige som sin byzantinske Kollega – et tregrenet Lys (symboliserende Treenigheden), og dette tændes, medens Diakonen synger: "Kristi Lys!" og man knæbøjende svarer: "Gud ske Tak og Lov". Dette gentager sig tre Gange, indtil Processionen naar op til Alteret. Saa synger Diakonen (paa en udvidet Præfationstone) Paaskelovsangen. Denne Paaske-Ceremoni er saa at sige det eneste, der i romersk Ritus er bevaret af den gamle rituelle Lystænding; men det til Gengæld i en overmaade vidunderlig Form. Af den lange Paaskelovsang tillader Pladsen her kun at gengive et Par Afsnit: "Nu maa Himlenes Engleskare juble, de guddommelige Mysterier maa juble, og til den store Konges Sejerspris skal Frelsens Basuner klinge. Og Jorden maa glæde sig, saadan giver den Genskær af Hans Straaleglans, og oplyst af den evige Konges Herlighed

føle Jordens Kreds i sit Indre, at Mørket er helt forsvundet. Og Moder Kirken maa fryde sig, smykket med et Lys saa straalende, og dette Tempel genlyde af Folkets mægtige Stemmer Denne er den Nat, hvori Du fordum førte Israels Børn, vore Fædre, ud af Ægypten; Rødehavet gik de igennem med tørre Sko. Denne er da den Nat, som har forjaget Syndernes Mørke med det Lys, som straalere fra Ildstøtten. Denne er den Nat, som nu over hele Jorden skiller dem, som tror paa Kristus, fra Verdens Laster og fra Syndernes Mørke, giver Naade og gør delagtig i Hellighed. Denne er den Nat, hvori Kristus brød Dødens Lænker og opfoer med Sejer fra Dødsriget" I Løbet af denne Lovsang tændes Paaskelyset og alle Lamperne i Kirken. Derefter følger Profetierne, tolv i Tal, dog allerede i de middelalderlige danske Messebøger indskrænket til fire, og med tilhørende Kollektbønner. Daabsmomentet er ikke saa stærkt forsvundet som i Østen, fordi man i Vesten brugte at indvie Daabsvandet, ikke hver Gang der holdtes Daab, men denne ene Gang for hele Aaret. Derfor følger en lang Indvielsesbøn af Taksigelses-Karakter ved Biskoppen eller Præsten. Herunder sker der bl. a. det, at Paaskelyset sænkes ned i Vandet som Tegn paa Helligaandens Komme og Genfødsels Kraft. Efter Vandets Indvielse har Daab vist altid kunnet finde Sted; i mange Egne har det været Skik, at Daabens Børn fødte paa denne Aarstid er, naar deres Tilstand tillod det, bleven udsat til at foretages netop i Paaskevigilien. Derpaa følger Bønnerne, i Form af det store Litani, Alle-Helgens-Litani. Dette fortsætter over i Messens Kyrie, og naar Præsten istemmer "Ære være Gud i det højeste", ringer Kirkens Klokker, der har tiet siden Skærtorsdag, for at forkynde Paaskeglæden. Epistelen er Kol. 3, 1-4 (med Verset: "Naar Kristus, vort Liv, aabenbares, da skal ogsaa I aabenbares med Ham i Herlighed"). Herpaa istemmes Halleluja, der jo i Vesten er Kendemærke især for Paasketiden, medens det – lige omvendt – i Østen er det samme for Fastetiden. Evangeliet er Matth. 28, 1-7, som vi hos os har faaet igen i den meget sekundære anden Texttrække (der i øvrigt burde afskaffes). Straks efter Altergangen sang man en kort Form af Vesper, som den ses i Dansk Tidebog.

FORFALD

Men hermed er vi allerede ved det Faktum, at denne Paaskevigilie under ganske samme Udvikling som den i Østen blev flyttet frem til at holdes Paaskelørdag Formiddag. Derfor bliver det ogsaa logisk, at den afsluttedes med Paaskeaftens Vesper. Hvornaar denne Forskydning er fundet Sted, har det ikke været mig muligt at efterforske forud for denne Opsats; men det maa i al Fald til Dels hænge sammen med Daabens Stilling. Endnu fra det 10. Aarh. har jeg set Vidnesbyrd fra Spanien om, at Daab ved Paaskevigilien betragtedes som den festligste Form for Daab, og den var stadigvæk, ogsaa for smaa Børn, umiddelbart forbundet med Konfirmation og Altergang. I Vesten kom der nemlig, modsat Østen, til at ske ogsaa det, at disse tre Sakramenter blev adskilt fra hinanden. Denne Udvikling er vist sket gradvist over 1000 Aar, men turde ved Middelalderens Slutning være fuldbyrdet. – I alle her-til hørende liturgiske Bøger findes Paaskevigilien ogsaa i Danmark indtil det 16. Aarhundredes Reformation. Dermed synes den med eet Slag ganske at være faldet, idet Ordinantsen kun foreskriver en Helligaftenstjeneste, det vil nok sige Vesper, altsaa kun det mest sekundært tilføjede Led, medens den egentlige Vigilie bortfaldt. Dette turde vel være et Vidnesbyrd om, at den allerede var ganske ude af den almindelige Bevidsthed, ikke mindst i Sammenligning med Julenattens eller Julemorgens "Kristmesse", der under gentagne Forbud holdt sig til Slutningen af Aarhundredet. Salmebogen 1553 har Kollektter til alle de tre Julemesser. Ogsaa Kollekten fra Paaskevigiliens Messe har denne Salmebog, til Brug givetvis netop ved Aftentjenesten. Ogsaa disse Tjenester paa de tre store Helligaftener gik af Brug; 1637 nævnes de endnu, i Rituallet 1685 nævnes de ikke. Sidenhen, veed vi jo, er Juleaften

genoprettet med meget stor Succes. Medens de første kristnes "i Sandhed hellige Nat" endnu hviler i Glemsel. Hos de østlige kristne er Paaskenatten en levende folkelig Fest, medens dette hos de vestlige – typisk for vestlig Spiritualitet – er overført paa Julen. I hvor høj Grad man paa romersk Grund har afhjulpel Savnet af den fremrykkede Paaskevigilie ved nydannede Tjenester i selve Paaskenatten, har jeg heller ikke kunnet naa at udforske. I al Fald har der forekommet Opstandelsesprocessioner med det Langfredag symbolsk gravlagte Krucifix – jævnfør i øvrigt den meget skønne østlige Skik at forestille Kristi Grav (her benytter man et broderet Klæde med Billede af Kristus hvilende i Graven).

FORNYELSE – I ROM OG UD OVER JORDEN

Men med Virkning fra 1956 restaurerede Pave Pius XII den vestlige Paaskevigilie. Tjenesten flyttedes igen til selve Natten; den begynder gerne ved 10-Tiden om Aftenen, saaledes at Messen kan finde Sted efter Midnat. Der foretoges visse Revisioner af Rituallet: Fem indviede Røgelseskorn, der tidligere i Korsform blev trykket ind i Paaskelyset under selve Paaskelovsangen, anbringes nu, allerede medens man er ved Kirkedøren. Samme Sted, medens Kirken kun oplyses af den tændte Ild, indridses først Korset samt det første og sidste græske Bogstav og Aarstallet, idet Præsten siger: "Kristus er i Gaar og i Dag Begyndelsen og Fuldendelsen, Alfa og Omega. Ham tilhører Tid og Evighed, Ham være Ære og Magt i Evigheders Evighed. Amen". Allerede naar Diakonen bærer Paaskelyset ind i Kirken, er dette tændt. Præstens tregrenede Lys er (sært nok) afskaffet. Men hele Folket bærer Lys, som tændes fra Paaskelyset. (Saadan gøres det for Resten ved selve den hellige Grav i Jerusalem – den græske Patriark er alene inde ved Graven, og rækker den nye Ild ud gennem en Aabning i Muren). Profetiernes Antal er nu fire. Paa Daabens Plads er indført en Daabsloftens Fornyelse: Forsagelsen, Troen og Fadervor istemt af hele Menigheden. Efter Altergangen synges nu en kort Form af Paaskemorgens Laudis, saa Tjenesten virkelig fremtræder som en Vaagenat, der om ikke reelt, saa dog principielt varer til Daggry, da Kvinderne kom med vellugtende Salver til Graven. Denne fine oldkirkelige Gudstjeneste er altsaa i den romersk-katholske Kirke nu genoprettet paa sin egentlige Plads. Ogsaa i den anglikanske Kirke fejrer man mange Steder Paaskevigilie med samme Grundtræk: Paaskelovsang, Vigiliens Profetier, evt. Daab, og Eukaristi.

FORNYELSE – I DEN DANSKE KIRKEPROVINS

Selv har jeg i Taarnby Sogn gennem de forløbne syv Aar fejret Paaskevigilie paa følgende Maade: Salmen "Dag til Hvile, Dag til Glæde". Fire Profetier med Salmevers og Kollektter. Stykkerne har, som i den gamle Messebog for Lund Stift, været følgende: 1. Mos. 1, 1-2, 2. Mos. 14, 24-15, 1. Esajas 4, 2-6. Esajas 54, 17 b-55, 11. Salmeversene efter hver sin Profeti: Den danske Salmebog Nr. 346, Vers 2. 15, Vers 3. 542, Vers 3. 345, Vers 2. Efter Prædiken og Salmen "Hør vor Helligafts Bøn" enten Daab eller Trosbekræftelse. Derpaa Litani (hvorunder Alteret først prydes) og Messen, med Gloria, "Krist stod op af Døde", og ved Offertoriet "I Dødens Baand vor Frelser laa". Udgangssalme: "Almagts Gud" (≠ Te Deum). En saadan Tjeneste varer godt 1 1/2 Time. For at det ikke skulde blive for sent, har vi begyndt den allerede Kl. 19.15.

Man kunde indvende, at denne Tjeneste tager noget fra Paaskedag. Men at fordoble Messerne kendes dog baade fra Jul og allerede fra Sct. Cyrillus af, uden at det behøver skade. Det bliver tvært imod saadan, at den store Højtid udfolder mere og mere af sin Glans fra Nattens Messe (Opfarten af Dødsriget) og til Dagens (Budskabet ved Graven) og videre igen til Andendagens (Aabenbarelse for Disciplene). Og samtidig ligger der i Vigilien jo endnu mere end det i det gamle Helhedssyn, som

maa kunne virke frugtbargørende paa Sognets Gudstjenesteliv i det hele taget. Men det maatte ogsaa være muligt at holde Vigilien uden at fuldføre den med Messen, idet Tankegangen saa maatte være, at denne følger næste Dag. Dog tror jeg, dette vilde være at lade Vigilien staa som en Torso. En anden Vej kunde være virkelig at udstrække Vigilien over hele Natten, saa Paaskedagens Messe kom i Dag gryet. Men dette er vist ikke realistisk for Øjeblikket! Og naar dette ikke gøres, vil der faktisk føles et Behov for Messe baade ved Vigilien og igen paa Paaskedagen. Flere Momenter end dem, jeg allerede har benyttet i Taarnby Kirke, vilde ogsaa være værdifulde: Laudes ved Slutningen, og ikke mindst Indvielsen af Paaskelyset og Paaskelovsangen ved Begyndelsen (Paaskelyset maatte saa have sin Plads i Kirken i en stor Stage). Forud for dette kunde endda holdes Vesper, der saa nok burde endnu staa i samme Præg som den i øvrigt meget gribende Paaskelørdags Morgen (en saadan Vesper kan findes i det romerske Breviar), eller den kunde forsynes med Antifoner efter byzantinske Forbilleder. Som det ses, er der stor Flexibilitet i, hvor omfattende en Tjeneste man kunde holde. Alt dette er skrevet som Opfordring til at gøre noget ved det! Paasken er dog efter sit Indhold Aarets Højdepunkt, "Festerne Fest", den Dag, som Herren har gjort, og som strækker sig fra Kristi Opstandelse, nu og ind i Evigheden.

MESSEOFFERET

AF PASTOR HANS C. CAVALLIN, UPPSALA

SÆRLIGT vil jeg udtrykkeligt bekræfte min tro på, at den hellige messe i sandhed kan kaldes et offer, eftersom Kristi ene offer een gang for alle der forkyndes og rækkes os, så det bliver vort offer til Faderen, det eneste, som vi over for Ham kan rose os af.

MESSEN - ET OFFER

Det forekommer uvant for evangelisk-lutherske kristne at kalde messen et offer. Ikke desto mindre medgiver den Augsburgske bekendelses apologi udtrykkeligt, at dette udtryk kan anvendes om messen. Gustav Aulén har udførligt motiveret brugen af dette udtryk i sin bog om offermotivet i nadveren "För eder utgiven", ligesom tidligere Yngve Brilioth i "Nadveren i evangelisk gudstjenesteliv". "The Eucharist as Sacrifice", Nadveren som offer, hedder den fælles luthersk-katholske studiebog om nadverlæren fra samtalen mellem repræsentanter for Det lutherske Verdensforbund samt Missourisynoden og den romersk-katholske kirke i USA. Faktisk måtte alle lutherske teologer være enige om, at det er tilladt at kalde nadveren eller messen et offer - spørgsmålet er bare hvad man mener, når man anvender udtrykket.

KRISTI ENE OFFER EEN GANG FOR ALLE

Dette plejer at være det protestantiske svar til den katholske messeofferlære. Man henviser til Hebræerbrevets tydelige og stærke betoning af engangskaraktren i Jesu offerdød (9, 24 - 28).

Det bør stå helt klart, at det også er katolsk tro, at Kristi offer ikke kan gentages, at Han døde een gang for alle. Netop formuleringen "ublodigt offer", som ofte tidligere anvendtes i katolsk undervisning og teologi om messen, ville stå vagt om korsofferet som det eneste egentlige, evigt gyldige offer. Nutidig katolsk theo-

logi understreger, at messen er at betragte som en re-aktualisering af dette Kristi ene offer. I stedet for den tidligere udtryksmåde henviser man til begrebet "ihukommelse" sådan som det opfattedes i den jødiske påskefejring - d. v. s. "at gøre en fortidig begivenhed virksom, effektiv i nutiden" - som en vej til klarere forståelse af forholdet mellem Kristi offer og Eukaristien. "Ihukommelsen i nadveren er ikke blot at mindes en fortidig begivenhed eller dens indhold, men er kirkens effektive forkyndelse af Guds mægtige gerninger. Kristus indstiftede nadveren som en ihukommelse af hele Guds forsonende gerning i Ham. I den eukaristiske bøn fortsætter kirken med at gøre stadig ihukommelse af Kristi død, og hans lemmer, forenede med Gud og med hinanden, takker for alle Hans barmhjertigheds gaver, beder om frugterne af Hans lidelse for hele kirken, tager del i disse frugter og går ind i den bevægelse, som er Hans ofring af sig selv" (Windsordokumentet, den fælles anglikansk-romerske udtalelse om nadveren).

Et almindeligt forsøg på at "oversætte" dette bibelske indhold af udtrykket "ihukommelse" er "re-aktualisering": Nadveren indebærer at Kristi korsoffer bliver nutid, tilgængeligt for os nu, bliver "givet for dig", "udgydt for dig". Sådan fejrede jøderne påske med en rabbinsk formulering "for at enhver israelit i enhver slægt skulle være som en af dem, der drog ud af Ægypten".

FORKYNDELSE AF KRISTI OFFER

Fra den store tyske liturgi- og diakoniforner, lutheraneren Wilhelm Löhes messe har den efterkonciliære romerske messe optaget exclamationen efter indstiftelsesordene: "Din død forkynnder vi, Herre, og din opstandelse bekender vi, indtil du kommer i herlighed". Og det er naturligvis i tilslutning til Pauli ord i 1. Kor. 11, 26 om nadveren som proklamation af Herrens død.

"Forkyndelse" betyder her ikke blot "information om", "meddelelse om": Guds ord er effektivt, det skaber, hvad det nævner. Når evangeliet om Kristi offerdød forkyndes, sker den for dem, som hører, og kan modtages i tro - eller forkastes. Allerede en ret prædiken af evangeliet er derfor re-aktualisering af Jesu offerdød. Det er gammel luthersk teologi om prædiken, som i dag med konciliet er taget op af den romersk-katholske kirke, på grundlag af Skriften. Nadveren er forkyndelse i handling, med den eukaristiske bøn (nadverbønnen) som kommentar. Den liturgiske fornyelse verden over - som har båret sin fornemste frugt i reformarbejdet inden for den romersk-katholske kirke efter Vaticanum II - arbejder på at gengive os fuldtone eukaristiske bønner, som er en sådan forkyndelse af evangeliet.

MESSEN - VORT OFFER

I nadveren rækkes os Jesu legeme og blod, d. v. s. det offer, Han frembar på Golgata een gang for alle - og har båret ind i den himmelske helligdom iflg. Hebræerbrevet (f. eks. 9, 11-14), d. v. s. ind i evigheden, som er et stadigt NU. Denne side af messeoffertanken turde ikke indebære større vanskelighed for en bekendelses-tro lutheraner. Anderledes er det med tanken om messen som vort offer.

I betydningen at vi i messen ofrer taksigelse, lov og pris til Gud og til syvende og sidst frembærer os selv, vore legemer og sjæle, som "et levende, helligt og Gud velbehageligt offer", har man kunnet acceptere tanken om messen som kirkens offer, ikke bare forkyndelsen af Kristi offer. Så langt kan f. eks. Aulén gå - men ikke længere.

Den luthersk-katholske udtalelse fra USA 1967 går videre. Man kan her acceptere formuleringen, at kirken "ofrer Kristus" i nadveren - og henviser til Luthers "Sermon vom Neuen Testament" i en note. Også Laurentius Petri synes at kunne tale om, at menigheden i nadveren holder Kristus, Guds Lam, frem som et freds-

tegn overfor Guds retfærdigheds vrede. I grunden må dette være det dybeste evangeliske indhold i nadveren som offer, som Ragnar Holte fremførte i sit bidrag til "Vålsignelsens kalk" (udg. E. Segelberg, Kyrkligt Forum 1961). Og hvorfor synger man ellers "O du Guds Lam" netop ved nadveren, og alle de nadversalmer, som henviser til Kristi død, lader nadveren være påberåbelse af Kristi korsoffer? Kun "ved Ham og med Ham og i Ham", Kristus, kan vor lovsang, vort offer af os selv, alt hvad vi gør, være Faderen til behag, Gud til ære.

Gør vi alvor af tanken om Kristi legeme, som indbefatter den lokale menighed, betyder det, at kirken selv bæres frem i Kristus og af Kristus på korsets alter, og at kirken egentlig bliver til, bliver Kristi menighed, i det at den i troen bærer Kristus frem for Gud, påberåber sig Kristi offer, forener sig med Kristi offer. Eukaristien indebærer at hele Kristus, hoved og lemmer, ofrer hele Kristus, hoved og lemmer, som et hel-offer til Gud, det ene, evigt gyldige, frembåret een gang for alle – ind i et evigt NU.

I dette offer er verdens brændpunkt og hjerte, al menneskehedens glæde og nød, dens død forvandlet til liv, ja, hele skabelsen, thi her opfyldes Kristi ord i Johs. 12, 32: "Jeg skal, når jeg bliver ophøjet fra jorden, drage alle til mig". At tro er at lade sit liv og alt sit drages ind i, smelte sammen med, blive dette ene offer.

MESSEOFFERET – DEN STÆRKESTE FORKYNDELSE AF "TROEN ALENE"
Når Luther kunne beskrive messen som en "vognstang", så tænkte han på messeofferet som det muligvis undertiden opfattedes af senmiddelalderlige kristne: som en fortjenstfuld handling, som lagde noget til Kristi offer, bedrede på det. Intet kunne være en mere radikal misforståelse.

Når vi fejrer det hellige messeoffer, nadveren, frembærer vi det eneste offer, som gælder over for Gud, det, som helt og holdent er hans nåde og gave, "dit af dine" gaver som den byzantinske liturgi formulerer det. Da lader vi al vor egen fortjeneste og berømmelse ligge – i syndsbekendelsen, som dukker op igen og igen i messen helt frem til "Herre, jeg er ikke værdig" – for nu at tage den romerske form – for i stedet at gribe fat om Kristi fortjeneste, hans retfærdighed, hans offer. Derfor er et ret forstået messeoffer – sådan som den katolske kirke i øst og vest altid har forstået det og i virkeligheden også luthersk fromhed (dog uden at bruge terminologien) – den stærkeste og reneste forkyndelse af retfærdiggørelsen ved troen af nåde alene.

Man spekulerer på: Når det i praksis viser sig så vanskeligt at få almindelige kirkekristne f. eks. i Svenska Kyrkan til overhovedet at forstå Luthers mest centrale tanke, "troen alene" – beror det ikke nok især på dette, at man hverken ordentligt har forkyndt eller tilstrækkelig ofte har fejret eukaristiens offer, som er Kristi offer, givet til os?

(Fra svensk og let forkortet efter artikel i
i Kristen Enhed ved H. C. Christensen)

LÆSERBREVE

modtages gerne, og de vil – såfremt de er forsynet med navn og ikke er urimeligt lange – blive bragt i bladet. Indsenderens navn må med, da det siger sig selv, at vedkommende selv står inde for indholdet.

Red.

DEN KARISMATISKE BEVÆGELSE ELLER DEN LEVENDE HERRE VIRKSOM I SIN KIRKE

AF PASTOR KNUD CHRISTENSEN, FREDERIKSSUND

JO, for Jesus lever. Han er opstanden fra de døde, han sidder ved Faderens højre hånd i Himlen, og derfra sender han os Helligånden. Vi er lemmer på Hans levende legeme. Vi har den gode skik, at vi tager Herren Jesus på ordet, det bibelske vidnesbyrd er for hans troende menighed fast føde, og når vi beskæftiger os med hele Skriften, både G. T. og N. T., må vi på et eller andet tidspunkt spørge os selv: Jamen, hvad med Ånden som Herren sender, hvad med livet midt i alle de døde ben, de døde ord og tomme ceremonier. Var Helligåndens gaver kun noget der blev givet til profeterne i G. T. og til de første kristne generationer? Var tungetale, profeti, syges helbredelse, profetisk henrykkelse og den himmelske lovsang kun noget, der hørte hjemme i Kirken til en tid? Er kristentroen kun den rette lære, eller er den også det sande liv?

Dersom man ser på Kirkens historie vil man kunne se, at Helligånden aldrig har forladt hende. Prøv blot at lægge mærke til søndagenes kollekter og til salmerne i salmebogen. Man har altid i den kristne menighed turdet tale om Åndens vejledning.

Det er min faste overbevisning, at vi i den højkirkelige bevægelse har, hvad Helligånden har brug for i sin virksomhed i den kristne menighed. Ånden kræver nemlig altid stof for at kunne virke: en Jomfru Maria, en præst, et par hænder, brød og vin.

Pave Johannes bad om Pinse på ny. Hans bøn er blevet hørt. Så vidt jeg ved, begyndte det i Philadelphia i U. S. A. i en romersk menighed. Der skete undere i en bedende menighed. Så nåede det en anglikansk præst på Vestkysten i U. S. A. Hans navn, Dennis Bennett, vil for nogle være kendt fra hans bog "Klokken 9 om Formiddagen". Så nåede det til England, til Church of England, og til Indonesien. Mel Tari: "Vinden blæser hvorhen den vil" er måske også kendt af nogle. Navnet David Du Plessis bør jeg vist også nævne i denne sammenhæng. Han er opvokset i en pinsemenighed i Syd-Afrika, kom ved et tilfælde til U. S. A., hvor han var medlem af en pinsemenighed, indtil han blev hældt ud, fordi han havde for meget med de gamle kirkesamfund at gøre. David Du Plessis har prædikeret både for lutheranere, anglikanere og romere. Han siger selv, det er opfyldelsen af en profeti udtalt over ham. Den pinsebevægelse der opstod i begyndelsen af dette århundrede skabte desværre splid og nye kirkedannelser. Så vidt jeg kan se, sker der lige det modsatte med den nye pinse-bevægelse: den går på tværs af alle de eksisterende kirkesamfund og i stedet for at skabe splid samfundene imellem, samler den de troende. Det er i de gamle kirkesamfund der sker noget. De vokser ikke, men der kommer liv i de gamle medlemmer. Det der før var en vane, bliver til liv, det der før var almindelig høflighed bliver til kærlighed.

I år skal vi høre lidt om den karismatiske bevægelse på konventet i Virring fra den 27. - 29. maj. Vi får besøg af en munk fra England, Humphry Whistler. Hans biografi ser således ud: Først præst i en bymenighed i Lancashire, så munk i Community of Resurrection i Mirfield. I 1955 blev han sendt til Vestindien, hvor han var i 6 år. I 1965 blev han sendt på en missionsrejse til New Zealand, hvor han traf Dennis Bennett, i hvis bog "Klokken 9 om Formiddagen" han er nævnt på side 194 i den danske oversættelse. I 1970 blev han sendt 2 år til Ceylon, hvor han var præst

for 1300 drenge på en kostskole.

Når Humphry Whistler kommer til konventet i Virring, kommer han fra klostret i Mirfield. Han vil fortælle os om sine oplevelser med den levende Herre. Han vil fortælle os en god nyhed set med en høj Kirkelig anglikaners øjne.

Erik Bang: Derfor døde Jesus. Pro - Fide studieserien, KFS' Forlag 1974. 16 sider. 2,50 kr.

GRUNDIGT, solidt og håndfast trænger Erik Bang ind i kristenlivets midte i det andet hefte af pro-Fide studieserien fra KFS: Derfor døde Jesus. Der er ingen ungdomsromantik eller sentimentalitet. Når man tænker på den gamle ungdomsvækkelse med al dens idealitet, så er det en overgang at møde hård realistisk tale om synd, fortabthed ud over alle grænser og Jesus og hans kors som vort eneste håb.

Han går lige på og hårdt, men i vor hårde, ugudelige tid er der nok mange, der skal tiltales således. Ja, det viser sig, at der kommer vækkelse og fornyelse ved en sådan forkyndelse.

Disse unge forkyndere magter ikke Sancta Cæcilies orgel, men de er dygtige til at støde i basunen.

Jeg savner den brede menneskelige baggrund, og det er en enstrengt forkyndelse. Ganske vist er det noget centralt, men alligevel, et centrum er jo også kun centrum for en periferi.

Den unge forfatter Erik Bang kører voldsomt frem: Tju og Bang! men han skri- der ud i svinget.

Der er ingen grund til at gøre synderen værre end han er. Han er såmænd slem nok endda. Side 7 læser vi: "Menneskets natur er i sit væsen ond" og "det onde er selve vor naturs væsen".

Overlad dog denne uhyggelige antropologi til Tidehverv og andre misantroper, og lyt hellere til gode, gamle Grundtvig, som man straks kommer ihu, når man videre læser: "Der er simpelt hen ikke stof i et menneske til at være i fællesskab med Gud".

De gamle lutherske dogmatikere lærte i fællesskab med Kirkens gamle fædre, at synden er aldrig substans i mennesket, men kun akcidens. I modsat fald bliver Gud ansvarlig for synden. Han skabte god menneskelighed, som tidligt fordærvedes af synden. Mennesket er en synder, men ikke nogen djævel.

Concordiebogen stempler den opfattelse, hvor man ikke skelner mellem menne- skets natur og synden, som manikæisk lære.

Var det ikke en idé at lade en kyndig og rettroende teolog gennemlæse den unges skrifter inden udgivelsen?

Th. Kühl

Lars Brixen: Gud er god. Pro - Fide studieserien. KFS' For- lag 1974. 24 sider. 5,50 kr.

MAN ser og læser sig glad i dette studiehefte. En smuk omslagstegning af Anna Kronborg og Leif Petersen og en god vejledning i 7 salmer fra G. T. Heftets intention angives at være at lære salmernes indhold at kende, men ikke at

syng dem. Men vi må længere end til at lære deres indhold, vi skal lære at bede dem. Så beder vi nemlig med vor Frelser og alle kristne ud over verden og ned gen- nem tiderne.

Forfatteren Lars Brixen er, så vidt jeg har forstået, ikke teolog, men er slup- det ganske godt fra den vanskelige opgave.

Et par kritiske bemærkninger må med.

Side 6 står der, at vi i G. T. finder den foreløbige åbenbaring, og kort efter, at det er en misforståelse at anse G. T. for et overstået stadium. Er noget foreløbigt, bliver det da på et eller andet tidspunkt et overstået stadium.

Nederst på samme side anklager han Peters pinseprædiken for en udlægning af G. T., som denne tekst i sig selv historisk set ikke berettiger til.

Skal vi nu igen til at stikke op for historisk bollemælk og religionshistorisk studentervælling?

Der er nu engang nogle, der er så naive, at de ikke har forstået, at en digters og profets ord er større end han selv, altså fornægter inspirationens mulighed.

Men endnu engang, det er et dejligt lille hefte, må det blive læst, så disse syv salmer, ja alle 150 må blive kendt – og bedt i livets utallige situationer.

Th. Kühl

Frank Jacobsen: Gud har talt. Dansk Bibel - Institut 1973. 89 sider. 11,50 kr.

HER foreligger den første af Dansk Bibel-Instituts bøger. Vi er nogle stykker, som har glædet os over Bibel-Instituttet. Det er et godt og veltalende svar til den såkaldte historisk-kritiske teologi.

Frank Jacobsen skriver frank og uforfærdet en fin lille bog: Gud har talt. Gud har sagt meget, Bibelen er en tyk bog. Det er selvfølgelig for meget forlangt, at det hele skulle med i denne lille bog, men lidt mere alsidighed ville alligevel have virket forfriskende, også om vi havde fornemmet, at Bibelen er en menneskelig bog, en meget menneskelig bog, nøjagtig ligeså menneskelig som den er guddomme- lig.

Bogen kan vist kun tilegnes helt af stud. theol. er. Kunne det ikke have været sagt jævner, så sandt mennesket dog retfærdiggøres ved tro og ikke ved teologi.

Side 12 læser vi: Gudsbilledet var ødelagt, ja mere, det blev mistet.

Det er imidlertid almindelig kirkelære, at gudsbilledet vel er skadet, men dog ikke mistet. Det kan simpelt hen ikke mistes, uden at mennesket ophører med at være menneske.

Side 77 læser vi et meget fint stykke teologi om dåben. "Hvor der ingen tro er til at tage imod ordet, der kan et menneske kun få vandet, men ikke dåben (her bør stå dåbens indhold). Da indlemmer Gud ikke i sit samfund, gør ikke mennesket til en ny skabning, frelser og genføder ikke. Dåben er Guds optagelse af et menneske i sin nådepagt. Og den handling udfører han kun hos den, som tror".

Hvad siger alle vore dåbskræmmere til dette? Og så glæder vi os til mange ny bøger fra Bibel-Instituttet. Vi ønsker nemlig at høre hele Guds råd.

Th. Kühl

RE - FORMATIO s ekspedition

har fået nyt telefonnummer: (01) 20 29 71

PÅ MENIGHEDENS VEGNE

Om embedets overdragelse og lægfolks deltagelse ved ordinationen.

AF BISKOP HENNING HØIRUP, ÅRHUS

SYV præster, der er modstandere af kvindelige præster, har den 19. februar 1974 tilsendt kirkeministeriet en skrivelse om ordinationen. Deres ærinde er at opnå en ordning, så ordinander, der deler deres syn, kan blive ordineret af en "ikke-kvindeordinerende ordinator". I skrivelserne indberettes tillige om to ordinationer. Den ene holdt jeg 30. oktober 1973 i Møllevangskirken i Århus under "medvirken af lægfolk og tilføjelse af 'På menighedens vegne' ved embedsoverdragelsen". Dette bevidnes af sognepræst lic. theol. Jørgen Glenthøj, Borum, og det er rigtigt.

Indberetningen fortsætter: "Fra Roskilde stift foreligger det bevidnet ved kst. sognepræst dr. theol. Regin Prenter, Branderup J., at lægfolk har været inddraget i ordinationshandlingen som modtagere af håndslaget og som medvirkende ved håndspålæggelsen ved en ordination, som fandt sted den 1. september 1971 i Vor Frue kirke, Roskilde. At det ikke skete ved en fejltagelse fremgår af, at en tilstedeværende provst under handlingen synligt forhindrede en præst ved den pågældende kirke i at standse de pågældende lægfolk, da de rejste sig sammen med præsterne for at deltage i håndspålæggelsen".

I RE-FORMATIO (1/1974) skriver pastor H. C. Christensen om de nævnte tilfælde:

"Det ser jo ud til, at det skal være folkestemningen frem for apostlenes vidnesbyrd, som skal være afgørende for, hvad folkekirken skal gøre og lade. Det er loven om 'kvindelige præster' eksempel på.

Er det også folkestemningen, der kræver, at en biskop ved ordinationen overdrager præsteembedet 'på menighedens vegne' og under lægfolks deltagelse i håndspålæggelsen? Er Herren og Hans apostle også på dette punkt stemt ned? Er embedet ikke mere givet af Gud? Kan man ikke længere 'nøjes' med at overdrage embedet efter den apostoliske skik? Det må vel også være noget vanskeligt at forene overdragelse 'på menighedens vegne' med ritualets egne ord 'som rette Guds og Jesu Kristi tjenere'?"

På disse fem spørgsmål vil jeg gerne svare.

Til indledning skal oplyses: Når jeg overdrager embedet på menighedens vegne og somme tider under medvirken af "lægfolk", såfremt ordinanden og menighedsrådet ønsker det, er det ikke for at imødekomme "folkestemningen". Efter mit indtryk er der ikke i kirkefolket ret megen "stemning" for at medvirke – end sige nogen udbredt forståelse for, at ordinationen er "menighedsrepræsenterende", som professor Prenter siger.

"Folkestemningen" mener i regelen, at ordination er et internt præsteanliggende. Kirkefolkets ringe interesse har det været svært at overvinde, så længe den gamle skik rådede: at holde ordination en hverdag om formiddagen i Domkirken. Mangfoldige ordinationer er sket med yderst få lægfolk nede på kirkebænkene, ofte færre end antallet af præster i Domkirkens højkor.

I den såkaldte "Prøveritualbog" (1963) foreslås, at repræsentanter for menigheden deltager i håndspålæggelsen. Men jeg havde mindst 10 år før hørt dette forslag

fremført med styrke – af biskop Chr. Baun, som ikke var tilnærmelsesvis så højklirkelig, som mange nu er tilbøjelig til at mene.

Jeg går over til spørgsmålene.

1. Er det berettiget at overgive præstetjenesten på menighedens vegne? Luthers lære er, at det hellige præste- og prædikeembede overleveres igennem kirken, d. v. s. hele menigheden og ikke gennem præsterne alene. Biskoppen overdrager embedet på kirkens, menighedens vegne – ikke blot på bispeembedets og på præsteskabets vegne.

Biskoppen fungerer altså ved ordination både på sit embedes, på præsteembedets og på hele menighedens vegne. At handlingen sker på tilsyns embedets vegne fremgår klart af, at biskoppen modtager præsteløftet "på mit embedes vegne".

Men det er væsentligt, at han tillige videregiver præstetjenesten på præsteembedets vegne, da dette jo ifølge vor lutherske tradition er det rette og eneste "embede". Præsternes medvirken er tydelig markeret især ved skriftlæsningen, ved at de modtager ordinandens "håndslag" efter løftet og ved håndspålæggelsen. Derfor opfatter menigheden nemt ordinationen som en "bispe- og præstehandling" oppe i koret, altså som en optagelse – "indordning" – i præsternes række, hvad den jo også er – medens det glemmes, at præstevielsen er en menigheds-handling og at embedsoverdragelsen sker på kirkens vegne.

Derfor ønskede biskop Chr. Baun, at lægmænd skulle deltage i håndspålæggelsen for netop at lade kirken, menigheden som helhed, træde kendeligt og synligt ind i handlingen. Baun har ikke alene sagt det til mig, men bl. a. ved menighedsrådsstævnet i Viborg i 1956 offentlig talt om vigtigheden af, at lægfolket kommer med, og jeg ved, at han i 1964 opfordrede lægmænd til at deltage.

Jeg er enig med Baun i, at det netop ved ordination er vigtigt, at det klart fremgår, at embedet ikke af Gud er "overantvortet" til et selvsupplerende præsteskab, som i romerkirken. Til yderligere oplysning for RE-FORMATIOs læsere kan jeg anføre, at jeg ikke alene har Luther og Baun som "lærefædre" i denne opfattelse, men helt kan tilslutte mig, hvad Regin Prenter så stærkt fremhæver i sit skrift: Kirkens Embede (1965, side 50f.):

"At embedet er det af Gud ved Kristus indstiftede, apostoliske embede, betyder imidlertid ikke, at dets indehavere udgør et hierarki, der i åndelig rang hæver sig over den læge menighed.

Det ville betyde en genindførelse af det med Kristi ypperstepræstelige gerning ophævede og opfyldte levitiske præstedømme, så at embedet i sit præstelige aspekt ikke var menighedsrepræsenterende. Embedet er som overleveret, som stedsevarende soneembede i kirken, hverken arveligt i en bestemt slægt eller stamme – som i Israel – eller tildelt et selvsupplerende hierarki, som i pavekirken, men det overleveres, sådan som oldkirken endnu vidste det, gennem menighedens kaldelse. Den enkelte menighed 'indstifter' ikke præsteembedet og er i den forstand på ingen måde 'arbejdsgiver' for præsten, så lidt som den vælger ham til at fremføre sin egen anskuelse, men den kalder ham til det af Gud ved Kristus indstiftede og derfor af ham alene forlenede og styrede embede".

Det var Bauns klare hensigt som det er min, at kirken i nutiden bør komme i hu, hvad oldkirken vidste: at embedet overleveres gennem menigheden. Denne sandhed bør netop i vor evangelisk-lutherske kirke komme til udtryk ved ordinationen.

2. Herren og hans apostle er ikke "stemt ned" ved at ordinationen påny opfattes som en menighedshandling. Tværtimod respekterer vi derved både kirkens overlevering af embedet og kirkens overlevering af Herrens ord og løfte til menigheden: "Dødsrigets porte skal ikke vinde overhånd over min menighed" (Matt. 16, 18). Som Kristi legeme lever menigheden under dette sin Herres tilsagn og løfte.

3. Embedet eller for at tale mere nytestamentligt: Ordets tjeneste

(Apost. Gern. 6, 4) er Kristi embede (Luther), som alene Gud ved Helligånden kan danne og duelliggøre mennesker til. Dette er en hovedtanke i mine ordinationstaler.

4. Jeg overdrager altid embedet helt efter den apostolske skik, d. v. s. i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn under bøn og håndspålæggelse, og jeg bruger hele det nugældende rituals ordlyd for embedsoverdragelsen.

5. Menigheden kan ikke overlevere nogen anden tjeneste end den, som Herren har befalet sine apostle at øve: at være vidne om åbenbaringen i Kristus, at forkynnde hans evangelium og at forvalte hans indstiftelser – både som menighedens tjener (2. Korint. 1, 24 og 4, 5) og som rette Guds og Jesu Kristi tjenere. Derfor holder menigheden ordination.

*

Er biskop Bauns tanke så frygtelig: at vore dages "menighedsældste", altså menighedsrådsmedlemmer medvirker ved ordination? Fra Ny Testamente ved vi dog, at når en apostel og siden en biskop udsendte evangelister, lod de netop presbyterne (de ældste) fra en lokal menighed deltage i bøn og håndspålæggelse.

Selv apostlene "bruger altså ikke håndspålæggelsen for blot at give videre, hvad de selv ejer, men for at give videre, hvad de, sammen med den menighed, i hvis gudstjeneste håndspålæggelsen finder sted, nedbeder sig fra Gud. Dermed får apostlenes håndspålæggelse, eventuelt ledsaget af presbyternes, en menighedsrepræsenterende betydning. Apostlene – senere biskopperne – foretager altså, sammen med presbyterne, håndspålæggelsen på hele kirkens, på hele de ny Gudsfolks vegne, ikke på egne eller deres stands vegne". (Prenter: Kirkens Embede side 160).

Når jeg i stedet for: "Så overdrager jeg" siger: "På menighedens vegne overdrager jeg dig nu det hellige præste- og prædikeembede", udtrykker det nøje Luthers syn på ordinationen (i dets forskel fra det romersk-katolske syn). Med de tre ord føjes der intet til – og trækkes der intet fra – i den efterfølgende indholdsbestemmelse af præstetjenesten.

Jeg gennemgår altid hele ordinationsritualet med ordinanderne og spørger dem udtrykkelig, om de ønsker mine to tilføjelser til ritualet, nemlig 1) trosbekendelsen (efter epistelen) og 2) "På menighedens vegne". Hvis ordinanden ikke ønsker det, bruger jeg naturligvis ikke trosbekendelsen og de tre omstridte ord. Ved de senere års mange ordinationer har ordinanderne hidtil anset begge dele for en forbedring og vinding.

Således er enhver teologisk kandidat – både nu og i fremtiden – aldeles sikker på at blive ordineret nøjagtig efter "mandsritualet" (det nuværende). Når det ny ritual, som er under udarbejdelse, kommer i brug, vil kvindemodstanderne givetvis også stadig selv kunne vælge at ordineres efter det gamle ritual.

I den henvendelse til kirkeministeriet, som jeg til indledning refererede, fremfører de højkirkelige præster som et alvorligt problem, hvorledes det kan blive forhindret, at kvindelige præster medvirker som "medordinatorer" – altså ved håndspålæggelsen og "håndslaget". Kvinders deltagelse herved i bønnen om, at Herren vil skabe sig tjenere og udsende ny "arbejdere til sin høst", anses for lige så slemt eller måske endnu værre end at lægmænd er med.

Dette forlangende om at udelukke kvindelige præster helt fra at medvirke, så det påbydes dem hverken at "lægge hænder på" en mands hoved under forbønnen eller give ham hånd efter aflæggelsen af præsteløftet kan jeg ikke gå ind på.

Jeg har til kirkeministeriet oplyst, at jeg altid tager det hensyn, at jeg ikke ordinerer en kvinde og en mand ved samme ordination, når manden er modstander af kvindelige kolleger. Ligeledes indbyder jeg i så fald ikke kvindelige præster til at læse skriftstykkerne. Det eneste krav fra ordinander med det nævnte standpunkt, som jeg ikke kan imødekomme, er kravet om, at jeg skal forbyde kvindelige

præster at deltage i præsternes procession og håndspålæggelse ved ordinationen.

I 1947 erklærede 514 præster, at præstevielse af en kvinde er en skismatisk handling (der ville medføre en splittelse af kirken) og de nægtede, at en sådan ordination er gyldig. Men heldigvis kom det ikke til kirkebrud. Modstanderne er stadig i den "rummelige folkekirke" og de har næsten alle indstillet sig på, at kvindelige kolleger er en realitet. Gennemgående har mandlige og kvindelige præster vist den bedste vilje til at virke i "fredelig sameksistens". For mig har det altid været helt afgørende, at evangeliet bliver forkyndt rent og klart – om det sker ved mands eller kvindes læber ændrer ikke budskabet.

I bladets næste nr. vil ovenstående indlæg blive kommenteret.
Red.

DÅBSKRÆMMERE

AF PASTOR TH. KUHL, LØJT KIRKEBY

I SKOLEBØGERNE læste vi om de fæle afladskræmmere, der solgte aflad, og vi fik ikke uden grund den opfattelse, at de solgte syndsforladelse. Det gjorde de nu ikke, de solgte aflad: eftergivelse af syndestraf. Og frejdigt sang afladskræmmer Tetzels:

Når pengene i kisten klinger,
straks sjælen ud af skærsilden springer.

Den danske Folkekirke præsenterer nu noget helt nyt i Kirken: dåbskræmmere.

Formedelst en sjat vand over hovedet (S. Kierkegaard) og en smule penge i kirkeskat kan man nu erhverve dåb, syndsforladelse og evigt liv uden tro og bekendelse, uden anger og omvendelse, kort sagt helt uden betingelser.

Gladelig synger nu statsprotestantismen:

Når blot du børn i fonten stopper,
straks sjælene ind i Paradis hopper.

WHO IS WHO ?

Hvem er dog denne pastor Nør ?

Jo, det er præsten, der tør,
hvor andre tier.

BISPESUK

Det er ingen sag med spottere og præstebøller,
men hvad skal jeg dog gøre med student Møller ?

NÅR BRØDRE BOR TILSAMMEN

AF PASTOR OLAV FOG, BLÅHØJ

Lidt om familielejren på Sundevedcentret 29. juli - 5. august

I ET pluralistisk samfund, hvor alle meninger, kristelige og moralske, er lige gode, hvor kristenliv og gudstjenesteliv synger hen i pop og pjat, hvor dagen og vejen er en konstant udfordring til, hvad vi holder for sandt og ret, hvor broderlig samtale er afløst af hidsig debat og kævl, dér opstår et inderligt ønske om for nogle dage at leve et fællesliv med kirkens tro og praksis som forudsætning, et frit og fornøjeligt ferieliv med koncentration om det væsentlige, kort sagt: et sted hvor det er godt at være for kristne mennesker. "Se, hvor godt og hvor lifligt er det, når brødre bor tilsammen", Sl. 133, 1.

Dette ønske har den højkirkelige bevægelse nu taget initiativ til at opfylde. I dagene 29. juli - 5. august i år arrangeres en kirkelig familieejr på Sundevedcentret, Stenderup pr. Sønderborg (se program andetsteds i bladet).

Sundevedcentret er oprindelig en dansk frimenighedskirke med tilhørende præstegård, oprettet i protest mod den tyske sognemenighed. Ved genforeningen i 1920, hvor sognekirken igen blev dansk, blev frimenigheden og dens kirke overflødig. Kirken anvendtes ikke længere og forfaldt, indtil den blev overtaget af Indre Mission og KFUM & K. Man indrettede præstegården og dens længer til et center med restauration, mødelokaler og værelser og gjorde det hele til en selvejende institution.

I dag bruges centret til lejrskole, stævner og bibelcamping. På en tilstødende mark er der udmærkede campingmuligheder for både campingvogne og telte. Der er toiletter og vaskerum i centerbygningen og desuden vandhaner på selve campingpladsen. Deltagere i familieejren kan enten campere eller leje værelser i bygningen. Flere af værelserne er familierum med plads til op til 6 senge. Maden kan man enten selv sørge for eller købe i restaurationen. Alle priser er anført i programmet.

Lejren er åben for alle - uanset kirkelig observans, men den ledes af et udvalg nedsat af den højkirkelige bevægelse, og vi forventer, at alle deltagere går ind under den linie, vi anlægger. Vi ønsker at skabe et kristent miljø, hvor troen kan få lov at trives, hvor gudstjeneste, bibel, bekendelse, bøn og lovsang er i centrum i et frit og fornøjeligt broderskab.

Vi lægger vægt på at skabe et kristent miljø, hvor vi trygt kan komme med vore børn og unge. For børnene vil der være mennesker til at tage sig af dem, så mødrene kan slappe af, og der vil blive tilrettelagt en særlig søndagsskoleundervisning for dem. For de unge vil der blive aktiviteter som sang, idræt, udflugter, badning o. lign. og særlige bibeltimer med en forkyndelse, der er lagt an efter alderstrinet.

For de voksne bliver der bibeltimer og aftenforedrag og frem for alt fællesskabet og den broderlige samtale. For alle - store og små - vil der være de to gudstjenester og de daglige tidebønner i kirken.

Hermed har vi lagt op til nogle gode feriedage med hinanden. Men uden tilslutning og aktiv medleven går det ikke. Og "dersom Herren ikke bygger huset, er bygmestrenes møje forgæves". Derfor må vi opfordre jer: mød op, lev med og bed for lejren og dens deltagere.

P. u. v.
Olav Fog

KIRKELIG FAMILIELEJR

PÅ SUNDEVED-CENTRET

Stenderup Kirkebakke, 6400 Sønderborg, tlf. (04) 46 71 21
fra den 29. juli til den 5. august 1974.

*

PROGRAM

Mandag den 29. juli: Ankomst. Kl. 19.00: Nadvergudstjeneste, prædiken ved pastor Th. Kühl, Løjt Kirkeby.

Herefter daglig: Kl. 8.30 morgenbøn, kl. 10.00 bibeltimer for voksne og søndagsskole for børn, kl. 17.30 Vesper, kl. 22.00 Completorium.

Bibeltimerne bliver følgende:

den 30. juli: Pastor Poul Ulsdal, Hemmet: Profeti.

den 31. juli: Pastor Edmund Jensen, Ormslev: Den jordiske glæde.

den 1. august: Pastor H. O. Okkels, Hygum: Bekendelsesskrifterne.

den 2. august: Pastor Skydstofte, Ansager: Den troende menighed.

den 3. august: Pastor Poul Exner, Albertslund: Sakramenterne.

den 5. august: Pastor A. B. Christensen, Tårnby: Kirkens glemte håb.

Den 30. juli kl. 19.30: Foredrag ved forfatteren, cand. jur. Poul Hoffmann, Birkerød: Hvad intet øje har set.

Den 1. august kl. 19.30: Foredrag af MF Jens Møller, Tved.

Søndag den 4. august kl. 10.00: Højmesse. Prædiken ved pastor C. B. Hansen, Ålborg. Organist under hele lejren er: Tage Jørgensen, Østergade 36, Kibæk.

Fast søndagsskoleleder under hele lejren er: Fru Ellen Toft, Englystvej 2, Frederikssund.

Efter bibeltimerne er der lejlighed til samtale med de præster, der har holdt dem.

*

TILMELDING OG PRIS

Ønsker man at bo på Sundeved-Centret sker tilmelding hertil. Prisen er kr. 60,- pr. døgn for fuldpension, børn under 10 år halv pris. Man bor på familierum. Sengeleddet medbringes.

Ønsker man at bo på campingpladsen i telt eller campingvogn sker tilmelding til en af undertegnede. Prisen bliver for telt eller campingvogn 15,- - 20,- kr. pr. døgn. Lejrdeltagere som bor på campingpladsen kan godt købe mad i Sundeved-Centret, f. eks. eftermiddags- og aftenkaffe.

Middagsmad kl. 18.00 består af 2 retter samt kaffe og koster 16,- kr. (børn under 10 år halv pris). Af hensyn til sammenholdet på lejren opfordres dens deltagere til så vidt muligt at spise middagsmad på Centret.

Lejren er arrangeret af Den højkirkelige Bevægelse i Danmark, og den ledes af:

Pastor
Olav Fog
Blåhøj
7330 Brande
Tlf. (05) 34 50 61

stud. theol.
Frede Møller
Lenesvej 3
8220 Brabrand
Tlf. (06) 15 36 19

Pastor
Knud Christensen
Kirkegade 9
3600 Frederikssund
Tlf. (03) 31 03 39

MONASTISK VAREDEKLARATION

TAKKET være et særligt mærkat, "Klosterarbejde, monastisk produktion" er det nu muligt at skelne mellem falske og ægte klostervarer. Chartreuselikøren, som fremstilles af ordensfolk, må bære denne specielle mærkning. Medens "La Benedictine", som ikke har andet end navnet tilfælles med Skt. Benedikts efterfølgere, må undvære den. Ordenerne har på den måde forsøgt at beskytte sig selv og forbrugerne. Munke og nonner må i dag arbejde for udkommet. Og de vil ikke, at ordenens navn og livsstil skal udnyttes kommercielt af de store foretagender.

Le Monde

=====

RE-FORMATIO Nr. 2 April 1974 17. årgang

J. Em. Hansen: Påskelørdag	22
Virring-konventet 1974, 27.-29. maj, program	23
Børge Riisgaard: Evangelieforkyndelse af dåben	24
Ole Fr. Stjernfelt: Påskemat	26
Hans C. Cavallin: Messeofferet	32
Knud Christensen: Den karismatiske bevægelse eller den levende Herre virksom i sin kirke	35
Th. Kühl: Læst: Erik Bang: Derfor døde Jesus	36
Lars Brixen: Gud er god	36
Frank Jacobsen: Gud har talt	37
Henning Høirup: På menighedens vegne	38
Th. Kühl: Dåbskræmmere	41
Olav Fog: Når brødre bor tilsammen	42
Kirkelig familielejre på Sundeved-Centret 29. 7. - 5. 8. 1974	43

=====

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst H. C. Christensen, Agri, 8420 Knebel.
Telefon: (06) 36 55 39.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge Riisgaard, 7673 Harboøre; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE-FORMATIO ved overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 København Ø. Postgiro 8 81 42. Telefon: (01) 20 29 71.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og koster 25 kr. - for studerende 18 kr.
Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face. - Tryk: Helge Clausen, Løsning.

=====

R E S E R V E R E T P O S T V Æ S E N E T